

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI "HAMDI BERISHA"

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

♦ Të dashur lexues,

Kjo është seria e tretë e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Gjimnazit "Hamdi Berisha" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

NDOTJA E AJRIT

Ndotësit e ajrit mund të kategorizohen si parësor ose dytësor.

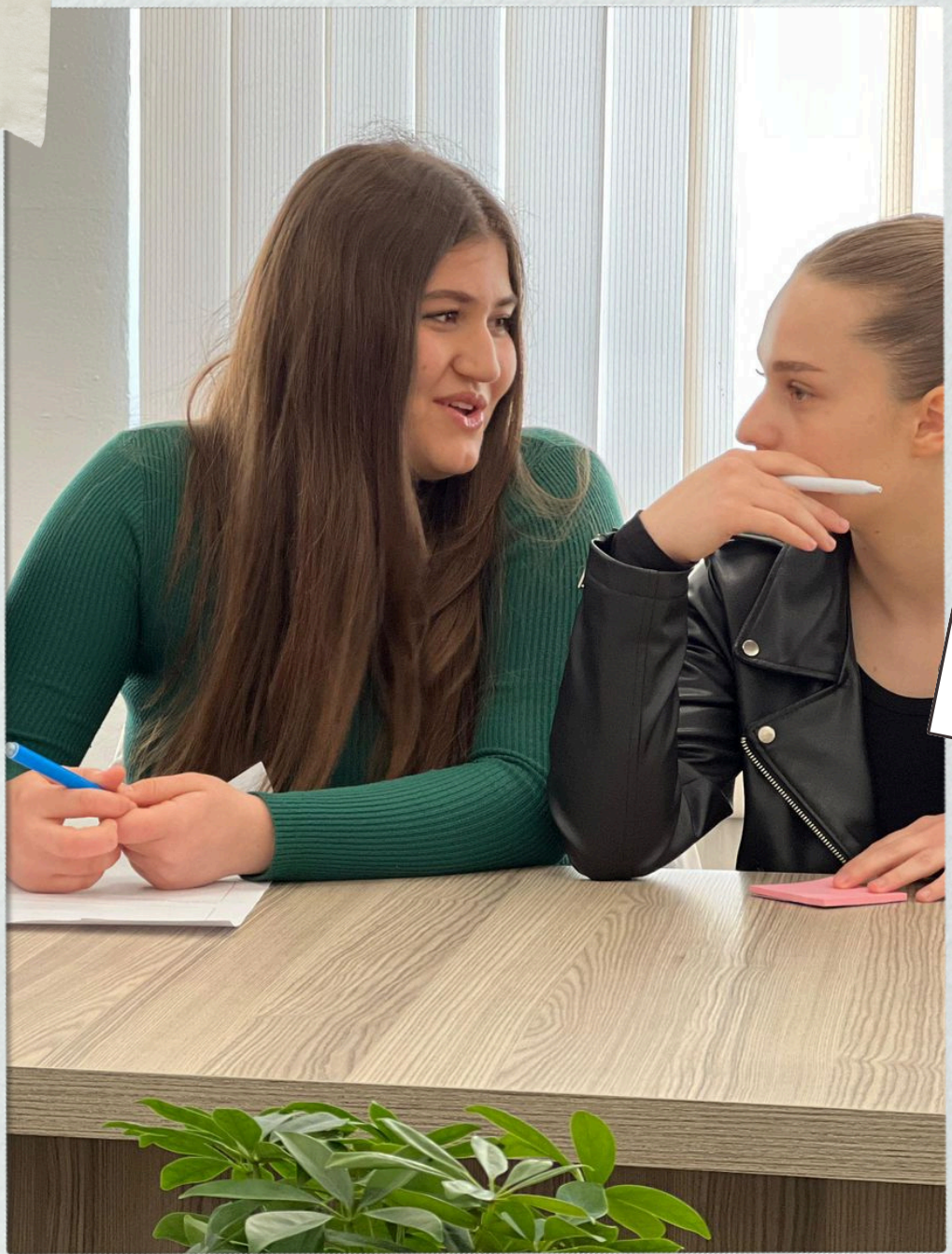
Ndotësit parësorë emetohen drejtpërdrejt në atmosferë, ndërsa ndotësit dytësorë formohen në atmosferë nga gazrat pararendës përmes reaksioneve kimike dhe proceseve mikrofizike. Ndotësit e ajrit mund të kenë një origjinë natyrore, antropogjene ose të përzier, në varësi të burimeve të tyre ose burimeve të pararendësve të tyre. Ndotësit kryesorë kryesorë të ajrit përfshijnë grimcat (PM), karbonin e zi (BC), oksidet e squfurit (SO₂), oksidet e azotit (NO_x) (përfshirë monoksidin e azotit dhe dioksidin e azotit, NO₂), amoniak (NH₃), monoksid karboni (CO), metani (CH₄), komponimet organike të paqëndrueshme jo-metan (NMVOCs), duke përfshirë benzenin, dhe disa metale dhe hidrokarbure aromatike policiklike, duke përfshirë benzo[a]piren (BaP).

NDOTJA E AJRIT

Ndotësit kryesorë dytësorë të ajrit janë PM, ozoni (O₃), NO₂ dhe disa komponime organike të avullueshme të oksiduara (VOCs). Gazet kryesore pararendëse për PM dytësore janë dioksidi i sqfurit (SO₂), NO_x, NH₃ dhe VOCs. Këta ndotës dhe gazrat e tyre pararendës mund të jenë me origjinë natyrore dhe antropogjene duke përfshirë:

- a) djegia e lëndëve djegëse fosile në prodhimin e energjisë elektrike, transportin, industrinë dhe amvisëritë;
- b) proceset industriale dhe përdorimi i tretësve, për shembull në industritë kimike dhe minerare
- c) bujqësia
- d) trajtimi i mbetjeve
- e) burimet natyrore, duke përfshirë shpërthimet vullkanike, pluhurin e erës, spërkatjen e kripës së detit dhe emetimet e përbërjeve organike të paqëndrueshme nga bimët.

AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
EC MA NDRYSHE

EKO KLUBI "HAMDI BERISHA"

MALISHEVË, KOSOVO

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".